

Vlada Republike Hrvatske

**Pregovaračko stajalište Republike Hrvatske
za Međuvladinu konferenciju o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji
za poglavlje 20. "Poduzetništvo i industrijska politika"**

Zagreb, 18. listopada 2006.

MEĐUVLADINA KONFERENCIJA O PRISTUPANJU REPUBLIKE HRVATSKE EUROPSKOJ UNIJI

PREGOVARAČKO STAJALIŠTE REPUBLIKE HRVATSKE

POGLAVLJE 20. – PODUZETNIŠTVO I INDUSTRIJSKA POLITIKA

I. SAŽETAK PREGOVARAČKOG STAJALIŠTA

Republika Hrvatska prihvaća pravnu stečevinu Europske unije (EU) obuhvaćenu poglavljem 20. "Poduzetništvo i industrijska politika" kakva je na snazi 1. lipnja 2006. godine, te je spremna ostvariti njenu punu provedbu do pristupanja u EU. Za potrebe priprema za članstvo, Republika Hrvatska u ovoj fazi smatra 2009. godinu ciljnom godinom svog pristupanja u EU.

Republika Hrvatska ne traži trajna izuzeća niti prijelazna razdoblja za provedbu pravne stečevine obuhvaćene ovim poglavljem.

Republika Hrvatska će o pojedinim područjima koja su po svom sadržaju predmet pregovora u drugim poglavljima, a usko su vezana s poglavljem 20. "Poduzetništvo i industrijska politika" i formalno nisu predmet pravne stečevine u ovom poglavlju (državne potpore za pojedine industrijske sektore, sloboda pružanja usluga i sl.), iznijeti svoja stajališta u odgovarajućim poglavljima pregovora.

II. ZAKONODAVNI I INSTITUCIONALNI OKVIR

Temeljna načela i opći ciljevi gospodarske i industrijske politike Republike Hrvatske uređeni su dokumentom Strateški okvir za razvoj 2006. – 2013. godine, te su u skladu s pravnom stečevinom EU u ovom poglavlju.

Osnovno je polazište, ali i poruka ove strategije da se ostvarivanje rasta, razvoja, zapošljavanja, socijalne uključenosti i pravednosti može postići samo istovremenim i usklađenim djelovanjem na nizu strateških područja. To su ljudi, znanje i obrazovanje, infrastruktura, informacijska povezanost i socijalna kohezija, makroekonomska stabilnost i djelotvorno financijsko tržište, održiv razvoj i ujednačen regionalni razvoj, te je sve to praćeno novom ulogom države koja se transformira u učinkovit i djelotvoran servis građana i poduzetnika. Na temelju ove strategije definirat će se zaseban dokument kojim će se uobličiti kontrolni mehanizam za praćenje izvršenja postavljenih ciljeva. Kontrolni mehanizam će definirati pokazatelje ostvarenja ciljeva te kritične vrijednosti pomoću kojih će se definirati stupanj njihova izvršenja (tzv. referentna mjerila, eng. *benchmarking*).

Republika Hrvatska će u okviru provedbe dokumenta Strateški okvir za razvoj 2006. - 2013. usvajati mehanizme i instrumente provedbe Lisabonske strategije (jačanje mehanizma konzultacija, primjena otvorene metode koordinacije, razmjena mjera najboljih praksi, itd.) te sudjelovati u bilateralnim i multilateralnim mehanizmima konzultacija s Europskom komisijom kako bi što uspješnije uključila načela Lisabonske strategije vezane uz industrijsku politiku i poduzetništvo u svoje politike i približila se njezinim ciljevima.

Republika Hrvatska je odlučna provoditi industrijsku politiku koja će se temeljiti na primjeni horizontalnih mjera, a napuštanju selektivnih, koje podrazumijevaju državni intervencionizam i uplitanje države u gospodarske tokove, osim iznimno u slučajevima kada uklanjanje tržišnih neuspjeha (*market failures*) opravdava taj intervencionizam. Pritom, kako bi industrijska politika bila učinkovita i djelotvorna u cjelini, vodit će se računa o posebnostima svakog industrijskog sektora, njegovim značajkama i potrebama, osobito u odnosu na izazove i prilike s kojima se suočava u globalnom okruženju. Mjere i instrumenti industrijske politike, odnosno njihova primjena i intenzitet stoga će biti u izravnoj ovisnosti od potreba pojedinih industrijskih sektora i kreirat će se na «*tailor-made*» načelima. Pritom je politika poticanja i podupiranja razvoja inovativnih proizvoda, procesa i postupaka, nezaobilazan i nezamjenjiv dio industrijske politike Republike Hrvatske.

U okviru politike stvaranja uvjeta za razvoj konkurentnosti hrvatske industrije i unaprjeđenja institucionalnog okvira za razvoj poduzetništva, odnosno stvaranja prijateljskog poslovnog okruženja, poticanja domaćih i stranih ulaganja, stvaranja uvjeta za razvitak malog i srednjeg poduzetništva s posebnim naglaskom na ulogu inovacija i obrazovanja radi rastuće potrebe za povećanjem vještina i većom primjenom znanja kao temeljnog gospodarskog resursa, Republika Hrvatska je donijela niz propisa, strateških dokumenata i poduzela veliki broj inicijativa i aktivnosti, kako bi te politike što uspješnije implementirala. Tako je u cilju smanjivanja prepreka za ulazak u poduzetništvo, Vlada Republike Hrvatske uvela Program HITRO.HR (*One Stop Shop*), a u tijeku je uvođenje projekta HITRORez, čija je svrha preispitati, a potom i smanjiti regulatorne zapreke u obavljanju poduzetničkih aktivnosti. Istovremeno, oblikovane su jedinstvene e-kartice za brojne oblike internet poslovanja poduzetnika i pristup nadležnim upravnim tijelima, kao što su e-PDV, e-REGOS, e-KATASTAR, e-MIROVINSKO, e-OBRT, RGFU–Registar godišnjih financijskih izvještaja, WEB-BON-infomacije o bonitetu (BON-1), e-plaćanje, WEB Registar koncesija, e-PRAVOSUĐE. Nadalje, u Hrvatskoj se provodi niz aktivnosti vezano uz pojednostavljenje zakonodavnog okvira i uvođenje analize učinka u postupku donošenja zakona (*Regulatory Impact Assessment – RIA*), što je korak dalje u približavanju ciljevima Lisabonske strategije na ovom području. Također, u cilju jačanja inovacijske politike usvojena je Znanstvena i tehnološka politika Republike Hrvatske 2006. – 2010. godine, kao i Smjernice za poticanje inovacijskog tehnološkog sustava.

Instrumenti za provedbu industrijske politike i politike poduzetništva Republike Hrvatske odnose se na financijske potpore, uključivo posebne programe za pristup izvorima financiranja, potpore jačanju konkurentnosti, potpore inovacijama i uvođenju informacijskog društva, a osobito potpore razvitku malog i srednjeg poduzetništva, koje su sadržane u Programu poticanja malog i srednjeg poduzetništva 2004. – 2008. Republika Hrvatska ima status promatrača i sudjeluje u radu Upravljačkog odbora Programa za malo i srednje poduzetništvo (MAP) te se tijekom 2007. godine očekuje uključivanje u Program za konkurentnost i inovaciju (CIP). Također, u odnosu na problematiku borbe protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama, glavnina zakonodavstva već je usklađena s Direktivom Europskog parlamenta i Vijeća 2000/35/EZ o borbi protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama, a do stupanja Republike Hrvatske u članstvo EU uskladit će se i za sada neusklađeni dio koji se odnosi na mogućnost poduzimanja odgovarajućih mjera radi zaštite interesa malih i srednjih poduzetnika pred nacionalnim sudovima ili upravnim tijelima od strane subjekata koji službeno predstavljaju malo i srednje poduzetništvo.

Radi potrebe uvažavanja posebnosti i dizajniranja mjera industrijske politike prema pojedinim sektorima, Republika Hrvatska slijedi načela EU dokumenata donesenih u provedbi Lisabonske strategije i sve veću pozornost daje izradi sektorskih strategija. Tako je primjerice,

donesena Strategija razvoja hrvatskog turizma 2003. - 2010., Nacionalna šumarska politika i strategija i Strategija razvoja industrijske prerade drva i papira.

Za sektore koji su još i procesu tranzicije, kao što su brodogradnja, industrija željeza i čelika i proizvodnja aluminijske, u tijeku je izrada i donošenje sveobuhvatnih programa restrukturiranja, čiji je konačni cilj privatizacija i stvaranje uvjeta za dugoročnu ekonomsku održivost spomenutih sektora na tržišnim načelima.

Za ostale sektore prerađivačke industrije izrađuje se Strategija industrijske politike Republike Hrvatske čije se donošenje očekuje do kraja 2006. godine.

Učinkovita provedba svih spomenutih strategija i sektorskih politika, koje su već na snazi i onih koje će uskoro biti formulirane i usvojene, osigurat će se kroz odgovarajuće jačanje administrativnih sposobnosti nadležnih državnih tijela zaduženih za njihovu provedbu, kako na nacionalnoj tako i na lokalnoj razini te daljnje jačanje i unaprjeđivanje mehanizama suradnje i konzultacija svih zainteresiranih strana u provedbi tih politika, za što u Hrvatskoj već postoje institucionalni mehanizmi, ali ih treba i dalje jačati vodeći računa o potrebi veće uključenosti predstavnika poslovnog sektora u definiranju strategija i politika.

U kreiranju i provedbi politika koje se odnose na razvitak poduzetništva i industrijske politike u cjelini, pored tijela državne uprave (ministarstva, agencije, itd.), uključen je cijeli niz ostalih institucija, kao što su Hrvatska gospodarska komora (HGK) i Hrvatska obrtnička komora (HOK), čije je djelovanje uređeno zakonima na načelu obvezatnog članstva, Hrvatska udruga poslodavaca (HUP), sindikalne središnjice, a u dijelu koji se odnosi na financijsko podupiranje tog sektora institucije poput Hrvatske agencije za malo gospodarstvo (HAMAG), Hrvatske banke za obnovu i razvoj (HBOR), Hrvatske turističke zajednice (HTZ). Također, spomenuta tijela izvan državne uprave uključena su u odgovarajuća europska udruženja i tijela.

U cilju ostvarivanja pune i učinkovite provedbe pravne stečevine na području industrijske politike i poduzetništva, Republika Hrvatska će nastaviti raditi na daljnjoj izgradnji vlastitih politika, poboljšavanju svog zakonodavnog okvira te na trajnom podizanju administrativne sposobnosti za učinkovito sudjelovanje u aktivnostima i programima Zajednice. Istovremeno, ulagat će se napor za jačanje administrativne sposobnosti na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, uključujući daljnje jačanje mehanizama konzultacija i suradnje državnih i ostalih spomenutih institucija. Aktivnosti i mjere koje Republika Hrvatska u tom smislu planira poduzeti opisane su u nastavku stajališta.

III. USKLADIVANJE ZAKONODAVNOG I INSTITUCIONALNOG OKVIRA S PRAVNOM STEČEVINOM EUROPSKE UNIJE, SPOSOBNOST PROVEDBE

III. a. Načela industrijske politike i poduzetništva

- **Industrijska politika**

Gospodarska politika Republike Hrvatske uređena je cijelim nizom strateških dokumenata i politika kao što su Strateški okvir za razvoj 2006. – 2013. godine, Pretpristupni ekonomski program Vlade Republike Hrvatske (PEP), Smjernice ekonomske i fiskalne politike, Program e-Hrvatska. Potpora provođenju ciljeva gospodarske politike Hrvatske osigurana je kroz

Stand-by aranžman s MMF-om te Programski zajam za prilagodbu (PAL), pri čemu treba naglasiti uspješno okončanje Stand-by aranžmana s MMF-om u studenom 2006. godine.

Posebno treba istaknuti Strateški okvir za razvoj 2006. – 2013. godine, koji je Vlada Republike Hrvatske usvojila u kolovozu 2006. godine nakon što je proveden cjelovit i sveobuhvatan mehanizam konzultacija sa svim ključnim zainteresiranim stranama (poslovna zajednica, sindikalne središnjice, akademska zajednica, šira javnost). U skladu s ovim dokumentom, strateški cilj Republike Hrvatske je osigurati razvoj i zapošljavanje kroz konkurentno gospodarstvo i jačanje socijalne uključenosti. Strateški okvir za razvoj 2006. – 2013. identificira ciljeve razvoja u deset strateških područja aktivnosti. Spomenuta strateška područja su: a) ljudi i znanje; b) znanost, tehnologija i informacijsko komunikacijska tehnologija; c) socijalna kohezija i socijalna pravda; d) promet i energija; e) prostor, okoliš i regionalni razvitak; f) makroekonomska stabilnost i gospodarska otvorenost; g) financije i kapital; h) poduzetnička klima; i) privatizacija i restrukturiranje; j) nova uloga države kao servisa građana i poduzetnika s naglaskom na reforme u području javne uprave i pravosuđa, borbe protiv korupcije, reforme politike državnih potpora i općenito smanjivanja intervencija države i državnog sektora.

Temeljni cilj gospodarske, odnosno industrijske politike Republike Hrvatske sukladno Strateškom okviru za razvoj 2006-2013. je stvoriti jednake uvjete za rast svih gospodarskih sektora i gospodarskih subjekata koji stvaraju novu vrijednost. Drugim riječima, osnovni instrument takve politike su mjere horizontalne naravi koje omogućuju i doprinose jačanju konkurentnosti i učinkovitosti svih gospodarskih sektora i znače napuštanje selektivnosti, odnosno biranja poduzeća ili grana pobjednika.

Polazeći od značaja prerađivačke industrije u ukupnom hrvatskom gospodarstvu (20% BDP-a i 26% ukupne zaposlenosti), Republika Hrvatska će do kraja 2006. godine donijeti Strategiju industrijske politike Republike Hrvatske, koja će slijediti politiku definiranu u navedenim strateškim dokumentima gospodarske politike, a posebno načela, ciljeve i smjernice sadržane u Strateškom okviru za razvoj 2006.-2013. Taj dokument će jasno i precizno utvrditi okvire industrijske politike Republike Hrvatske, objektivno analizirati probleme i slabosti hrvatske prerađivačke industrije, njene prednosti i mogućnosti (*competitiveness assessment*), ukazati na mjere i aktivnosti koje se trebaju poduzeti u cilju jačanja njene konkurentnosti i povećanja sposobnosti za uključivanje u europske i globalne gospodarske tokove, prihvaćajući pritom pravila i standarde EU, te primjenjujući mehanizme i instrumente industrijske politike koji su sukladni onima koje primjenjuje EU, osobito one koji su doneseni u cilju implementacije Lisabonske strategije. Instrumentarij mjera te politike prvenstveno će se temeljiti na primjeni i odgovarajućoj kombinaciji (*policy mix*) mjera već postojećih horizontalnih politika koje utječu na ukupnu konkurentnost (opća regulativa i propisi koji određuju uvjete poslovanja i otvorenost pristupa tržištu, politika zaštite tržišnog natjecanja, a posebno državnih potpora, politika zaštite intelektualnog vlasništva, trgovinska politika, politika zaštite okoliša, inovacijska politika, politika regionalnog razvitka, itd.), pri čemu će se, u ovisnosti o stanju u svakom industrijskom sektoru i potrebama tog sektora, za svaki definirati optimalna kombinacija spomenutih mjera i instrumenata.

Mjere industrijske politike provodit će se na način kojim će se osigurati njihova međusobna koordinacija i koherentnost, usklađenost s drugim politikama (kao što su monetarna, fiskalna, politika zapošljavanja), koordinacija na nacionalnoj i lokalnoj razini, te omogućiti veća uključenost predstavnika gospodarstva i njihovih udruženja u procesu izrade i predlaganja mjera industrijske politike.

S obzirom na naslijeđenu industrijsku strukturu, u Hrvatskoj još uvijek postoje određeni industrijski sektori u kojima nisu okončani procesi restrukturiranja i privatizacije, te je za te sektore u tijeku izrada odgovarajućih programa restrukturiranja i privatizacije s ciljem osiguranja njihove dugoročne održivosti pod normalnim tržišnim uvjetima i njihov daljnji rast i razvoj.

Nadležno tijelo za predlaganje i provedbu industrijske politike je Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva.

Strategija industrijske politike bit će u skladu s člankom 157. Ugovora o osnivanju Europske zajednice i sekundarnim izvorima pravne stečevine EU kojima se definira industrijska politika EU (primjerice, Odluka Vijeća 96/413/EZ; Priopćenje (Komunikacija) Europske komisije “Primjena Lisabonskog programa Zajednice: Okvir politike za jačanje proizvodnje EU-a – prema integriranijem pristupu industrijske politike” (COM(2005) 474 konačno), itd.).

Republika Hrvatska prepoznala je važnost aktivnosti kojima je cilj povećanje konkurentnosti nacionalnog gospodarstva i jačanje dijaloga između javnog i privatnog sektora, pa je 2002. godine osnovano Nacionalno vijeće za konkurentnost, kao nezavisno tijelo koje okuplja vodeće predstavnike Vlade, gospodarstva, sindikata te akademske zajednice. Između ostalog, zadaća je Vijeća jačanje spomenutog dijaloga te stvaranje konsenzusa o daljnjem gospodarskom razvitku Republike Hrvatske, ukazivanje na snage i slabosti hrvatskog gospodarstva, mjerenje konkurentnosti Republike Hrvatske u odnosu na druge zemlje, itd. U dosadašnjem radu Vijeća njegov najznačajniji projekt je donošenje „55 preporuka za povećanje konkurentnosti Hrvatske“. Također, Nacionalno vijeće za konkurentnost putem svojih redovitih godišnjih izvješća ukazuje na komparativni položaj Republike Hrvatske u odnosu na druge države te daje preporuke i predlaže mjere koje je potrebno poduzeti u cilju jačanja vlastite konkurentnosti. Tako je, prema Izvješću o globalnoj konkurentnosti 2006-2007. Svjetskog gospodarskog foruma, razvidan trend poboljšanja konkurentnosti Republike Hrvatske u odnosu na prijašnja izvješća.

U procesu donošenja zakonodavstva i strateških dokumenata kojima se uređuje gospodarska odnosno industrijska politika i politika poduzetništva, Vlada Republike Hrvatske redovito provodi mehanizam konzultacija i suradnje sa svim zainteresiranim stranama, a osobito s gospodarskim udruženjima i sindikalnim središnjicama. Središnje tijelo na kojem se raspravljaju i usuglašavaju sva bitna pitanja u vezi s tim je Gospodarsko socijalno vijeće kojeg čine najviši predstavnici Vlade Republike Hrvatske, udruge poslodavaca i sindikata. Također, tradicionalno postoji suradnja s Hrvatskom gospodarskom komorom (HGK), Hrvatskom udrugom poslodavaca (HUP), Hrvatskom obrtničkom komorom (HOK) pri donošenju ključnih propisa i dokumenata razvojne i gospodarske politike. Nadalje, predstavnici sindikalnih središnjica, Hrvatske gospodarske komore (HGK), Hrvatske udruge poslodavaca (HUP), Hrvatske obrtničke komore (HOK) vanjski su članovi radnih tijela Hrvatskog sabora: Odbora za zakonodavstvo, Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu, Odbora za financije i državni proračun, Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo.

Aktivnosti prikupljanja i praćenja podataka u svrhu *benchmarking*-a razvijaju se u sklopu primjene Programa statističkih aktivnosti Republike Hrvatske 2004. – 2007., za što je odgovoran Državni zavod za statistiku, te kroz aktivnosti Nacionalnog vijeća za konkurentnost, uključujući Godišnje izvješće o konkurentnosti Hrvatske. Cilj *benchmarking*-a je sveobuhvatno periodično praćenje i analiza definiranih pokazatelja u cilju djelotvornijeg oblikovanja i primjene industrijske politike i politike poduzetništva, kao i pružanja potpore Vladi Republike Hrvatske, poslovnoj i akademskoj zajednici te socijalnim partnerima u

provedbi aktivnosti koje osnažuju konkurentsku sposobnost hrvatskog gospodarstva i društva. Iako se sustav *benchmarking*-a još razvija, Republika Hrvatska je već i sada sposobna preuzeti sve obveze koje proizlaze iz pravne stečevine EU.

- **Politike poduzetništva**

Malo i srednje poduzetništvo okosnica je poduzetničke aktivnosti u Republici Hrvatskoj jer od ukupnog broja gospodarskih subjekata 99% čine mali i srednji poduzetnici, a i njihov udio u ukupnoj zaposlenosti također je visok te iznosi 60%.

Radi poticanja daljnjeg razvoja malog i srednjeg poduzetništva Vlada Republike Hrvatske poduzima mjere i aktivnosti s ciljem uklanjanja svih administrativnih i ostalih prepreka koje stoje na putu daljnjem razvoju ovog sektora. Isto tako, cilj je tih mjera potaknuti građane na ulazak u poduzetničke poduhvate i prihvaćanje izazova poduzetništva. Jedan od mjerljivih rezultata poduzetih mjera, kojima se promiče i potiče razvoj malog i srednjeg poduzetništva, je kontinuirano povećanje zainteresiranosti građana za poduzetništvo. Primjerice, samo je 2005. godine osnovano 8920 novih trgovačkih društava i 13 587 novih obrta.

Jedan od najvažnijih projekata Vlade Republike Hrvatske, Program HITRO.HR, koji prema konceptu „sve na jednom mjestu“ (*One Stop Shop*) cilja na ubrzanu, jednostavniju i jeftiniju komunikaciju poslovnih subjekata i građana s tijelima javne vlasti, omogućio je jednostavnije i brže osnivanje trgovačkih društava s ograničenom odgovornošću te obrta. Program HITRO.HR Vlada Republike Hrvatske je pokrenula već krajem 2004. godine s ciljem da se poslovnim subjektima i građanima omogući brže, jednostavnije i jeftinije ostvarivanje njihovih prava odnosno ispunjavanje zakonom propisanih obveza pred tijelima javne vlasti. U slučaju osnivanja trgovačkog društva i/ili obrta budući poduzetnici sve potrebne informacije mogu dobiti na jednom mjestu, a broj dana za osnivanje smanjen je na 3-5 dana za trgovačka društva i 1-2 dana za obrte.

Nadalje, sukladno EU Povelji za malo gospodarstvo, u okviru mjera kojima je cilj smanjivanje troškova ulaska u poduzetničke poduhvate, 2006. godine uveden je *e-obrt*, elektronička usluga koja omogućuje on-line upis podataka potrebnih za pokretanje postupka osnivanja obrta, kao i *WEB portal "Poslovni navigator"*, koji omogućava zainteresiranim poduzetnicima uvid i informiranje o uvjetima ulaganja, kreditnim mogućnostima te pruža druge korisne poslovne informacije na jednom mjestu. Prema podacima nadležnog ministarstva broj posjeta navedenom portalu je u stalnom porastu.

Nastavno na već započete aktivnosti na smanjivanju prepreka razvitku prijateljskog okruženja za razvoj poduzetništva i u cilju pojednostavljenja zakonodavnog okvira u zemlji, Vlada Republike Hrvatske je pokrenula projekt pod nazivom HITRORez. Svrha HITRORez-a je ponajprije preispitati i analizirati sve postojeće propise, pojednostaviti ih, te ukloniti one koji su nepotrebni, odnosno koji stvaraju administrativna opterećenja poslovnom sektoru. Po uzoru na druge zemlje koje su primijenile slične regulatorne reforme, očekuje se kako će se HITRORezom ukloniti 30-40% postojećih propisa, a pojednostaviti daljnjih 20-50% u razdoblju manjem od godine dana. HITRORez predstavlja temelj za buduću punu primjenu projekta *Regulatory Impact Assessment* - RIA (Analiza učinaka zakona i drugih propisa).

Temeljni dokument kojim je utvrđena strategija razvitka malog i srednjeg poduzetništva u srednjoročnom razdoblju je Program poticanja malog i srednjeg poduzetništva 2004 – 2008, a čija je svrha stvoriti pozitivno poduzetničko okruženje, povećati broj malih i srednjih poduzetnika, povećati zaposlenost, izgraditi nove poduzetničke zone i razviti postojeće,

poticati razvoj proizvodnih djelatnosti, povećati izvoz, te postići brže uključivanje ciljnih skupina u poduzetništvo, odnosno povećati konkurentsku snagu malog i srednjeg poduzetništva i time osigurati ravnomjeran regionalni razvoj Republike Hrvatske. Ovaj program je i pravni temelj za dodjelu financijskih poticaja za razvitak malog i srednjeg poduzetništva. Temeljem tog okvirnog dokumenta donose se godišnji Operativni planovi poticanja malog i srednjeg poduzetništva.

Republika Hrvatska razvija poduzetničku infrastrukturu koju čine regionalne razvojne agencije, poduzetnički centri, poduzetnički inkubatori, tehnološki parkovi/tehnologijski centri i poduzetničke zone jer se razvojem takve infrastrukture osigurava institucionalna potpora malom i srednjem poduzetništvu, osobito u područjima i regijama u kojima ne postoji tradicija i dovoljno iskustvo u razvoju privatnog poduzetništva. Istovremeno, time se doprinosi ravnomjernijem povećanju zaposlenosti u svim hrvatskim županijama i policentričnom razvoju zemlje.

U narednom razdoblju Vlada Republike Hrvatske intenzivirat će mjere čiji je cilj potaknuti daljnji razvoj malog i srednjeg poduzetništva i povećati njegov udio u BDP-u zemlje, i to primjenom mjera zasnovanih na znanju, povećanju educiranosti poduzetnika te stvaranju povoljnijih uvjeta za pristup izvorima financiranja. Te se mjere, sukladno načelima EU Povelje za malo gospodarstvo odnose na:

- Edukaciju u poduzetništvu – cilj je kurikularni pristup edukaciji u poduzetništvu kroz primjenu strategije razvoja cjeloživotnog učenja, jačanje partnerstva na kreiranju obrazovnih programa, suradnji na unapređenjima u izobrazbi nastavničkog osoblja i razvijanju škola izvrsnosti.
- Konkurentnost – cilj je povećati konkurentnost kroz specijalističku edukaciju, primjenu novih tehnologija i tehnoloških postupaka, ekološku zaštitu proizvoda, primjenu inovacija i uvođenje novih proizvoda, uvođenje EU normi, udruživanje gospodarskih subjekata (*clusteri*) i poticanje obrtništva i zadrugarstva, povezivanje između subjekata malog i srednjeg poduzetništva i institucija za istraživanje i razvoj, marketing i promidžbu, te koordinaciju aktivnosti na širenju e-trgovine i e-poslovanja.
- Financiranje poduzetništva – cilj je stvoriti povoljnije uvjete pristupa kapitalu i osigurati nove izvore financiranja poduzetništva.
- Poduzetničku infrastrukturu – cilj je jačati institucionalnu podršku subjektima malog i srednjeg poduzetništva kroz poboljšanje rada Hrvatske agencije za malo gospodarstvo, poticanje osnivanja lokalnih razvojnih agencija i podršku razvoju poduzetničkih zona, tehnoloških parkova i inkubatora, ali i jačati kvalitetu usluga (*Business Development Services*) svih potpornih institucija razvoju poduzetništva.

Iako razvitak malog i srednjeg poduzetništva dosad nije bio posebno potican mjerama usmjerenim na pojedine gospodarske sektore, ipak se poduzimaju aktivnosti kojima je cilj potaknuti udruživanje malih i srednjih poduzetnika u gospodarsko interesna udruženja i druge ugovorne oblike suradnje i formiranje grozdova (*cluster*) s ciljem postizanja veće produktivnosti i konkurentnosti, osobito u drvenoj industriji, metaloprerađivačkoj industriji, itd.

Zakonski uvjeti sukladno kojima se određuje klasifikacija mikro, malih i srednjih poduzetnika - Definicija MSP-a, prema kriteriju broja zaposlenika i neovisnosti u poslovanju, usklađeni su s EU definicijom mikro, malih i srednjih poduzetnika sadržanom u Preporukama Europske komisije koje su stupile na snagu 01.01.2005. godine. Odstupanja od navedene definicije postoje u dijelu koji se odnosi na utvrđene gornje granice ukupnog prihoda odnosno godišnje bilance poduzetnika.

Republika Hrvatska aktivno sudjeluje u velikom broju inicijativa pod okriljem EU i njezinih institucija kojima se promovira i potiče razvoj malog i srednjeg poduzetništva te promiče suradnja i razmjena iskustava i najboljih praksi među državama (primjerice, EU Povelju za malo gospodarstvo). Nadalje, Republika Hrvatska je uključena u međunarodni projekt GEM - *Global Entrepreneurship Monitor*, čiji se rezultati koriste za ocjenu učinaka poduzetih mjera na razvoj poduzetništva. Prema provedenim mjerenjima GEM-a, Republika Hrvatska iz godine u godinu bilježi napredak i rast na ljestvici kojom se mjeri dostignuti stupanj uvjeta za razvoj poslovnog okruženja (prema GEM 2005. Republika Hrvatska je s 32. mjesta napredovala na 19. mjesto od ukupno 35 zemalja sudionica projekta).

Zakonodavni okvir za razvoj malog i srednjeg poduzetništva u Republici Hrvatskoj uređuju: Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva (NN 29/02), Zakon o obrtu (NN 77/93, 90/96, 64/01, 71/01 - ispravak, 49/03 - pročišćeni tekst), Zakon o trgovačkim društvima (NN 111/93, 34/99, 121/99, 118/03 i 52/00 vjerodostojno tumačenje -Odluka USRH), Zakon o zadrugama (NN 36/95, 67/01 i 12/02) i Zakon o računovodstvu (NN 146/05).

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva središnja je institucija u Republici Hrvatskoj zadužena za provedbu programa Vlade Republike Hrvatske u području malog i srednjeg poduzetništva. Hrvatska agencija za malo gospodarstvo (HAMAG) uz Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, glavni je nositelj provedbe Programa razvoja malog gospodarstva i provođenja programa financijskih potpora malom i srednjem poduzetništvu.

Druga ministarstva koje prate subjekte malog i srednjeg poduzetništva sukladno svojim nadležnostima su: Ministarstvo mora, turizma prometa i razvitka, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.

Pored tijela državne uprave, u proces stvaranja poticajnog okruženja uključuju se i druge agencije, institucije i fondovi: Hrvatski fond za privatizaciju (HFP), Agencija za poticanje ulaganja i izvoz (APUI), Fond za regionalni razvoj, Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR), Fond za razvoj i zapošljavanje, Hrvatski zavod za zapošljavanje (HZZO), Hrvatska gospodarska komora (HGK), Hrvatska obrtnička komora (HOK), Hrvatska udruga poslodavaca (HUP), CEPOR – Centar za politiku razvoja poduzetništva i malih poduzeća, Financijska agencija (FINA).

- **Politika inovacija**

Inovacijska politika u Republici Hrvatskoj u potpunom je suglasju s inovacijskom politikom EU, te dijeli iste ciljeve usmjerene ka poticanju suradnje znanosti i industrije radi povećanja zaposlenosti te proizvodnosti i konkurentnosti industrije temeljene na znanju i inovativnosti.

U razdoblju od 2000. do 2006. godine, Republika Hrvatska je učinila značajne napore na uspostavljanju nacionalnog inovacijskog sustava kao specifičnog institucionalnog okruženja i politike razvoja na znanju utemeljenog gospodarskog rasta. Sukladno tome, 2001. godine pokrenut je prvi program u domeni inovacijske politike - Program hrvatskog inovacijskog tehnološkog razvitka (HITRA), koji je uz izvedbene dokumente, Smjernice za provedbu Programa hrvatskog inovacijskog razvitka i Uredbu o postupku provedbe programa Razvoj na znanju utemeljenih poduzeća te uvjetima i načinu financiranja programa (NN 33/01) prihvatila Vlada Republike Hrvatske 5. travnja 2001. godine. Osnovni je cilj programa HITRA uspostavljanje inovacijskog tehnološkog sustava kojim će se: mobilizirati znanstveno-istraživački potencijali i ljudski resursi u Hrvatskoj na stvaranju i uvođenju

naprednih tehnologija i proizvoda više dodane vrijednosti, a koji će rezultirati poslovnim uspjehom, tj. gospodarskim razvojem i rastom; potaknuti različite metode i instrumente financijske i institucijske potpore bržeg tehnološkog razvitka koji sada nisu dio standardnih bankarskih i znanstvenih sustava. U tom cilju Programom su predviđene tri sastavnice inovacijske tehnološke politike: instrumenti inovacijske tehnološke politike; infrastrukturne institucije i kontrolni mehanizmi inovacijske tehnološke politike. Temeljem spomenutog programa razvila su se dva međusobno komplementarna programa, i to: Tehnološki istraživačko-razvojni projekti (TEST) i Razvoj na znanju utemeljenih poduzeća (RAZUM).

Nadalje, Vlada Republike Hrvatske usvojila je u 2006. godini nekoliko strateških dokumenata, koji su ključni za daljnji razvitak inovacijske politike zemlje. Tako je u svibnju 2006. godine usvojena Znanstvena i tehnološka politika Republike Hrvatske 2006. – 2010., koja definira prioritetne ciljeve za poticanje tehnološkog razvoja i inovacija u poslovnom sektoru, i to: promicanje stvaranja i rasta poduzeća utemeljenih na znanju, stvaranje tehnološke infrastrukture koja će podržavati malo i srednje poduzetništvo utemeljeno na znanju, te novoosnovane tehnološki bazirane tvrtke, poticanje potražnje poslovnog sektora za istraživanjem i razvojem, upravljanje intelektualnim vlasništvom, raznolikost izvora financiranja istraživanja i razvoja, privlačenje ulaganja privatnog sektora i stvaranje industrije rizičnog kapitala te promicanje javnog pouzdanja u znanost i svijesti o značaju inovacija. Realizacija navedenih ciljeva osigurana je, između ostalog kroz provedbu Programa poticanja tehnoloških istraživačko-razvojnih projekata (dosadašnji TEST program), kojeg provodi Hrvatski institut za tehnologiju, Programa poticanja poduzetništva utemeljenog na inovacijama i novim tehnologijama (dosadašnji RAZUM program), kojeg provodi Poslovno-inovacijski centar Hrvatske (BICRO), a uključuje četiri temeljne aktivnosti koje se odnose na razvoj i unaprjeđenje tehnološke infrastrukture (Potprogram TehCro), poticanje razvojno-istraživačke suradnje malih i srednjih poduzeća i znanstvenih institucija (Potprogram IRCro), poticanje poslovne konkurentnosti malih i srednjih poduzeća (Potprogram KonCro) i razvoj industrije rizičnog kapitala (Potprogram VenCro).

U skladu s dokumentom Znanstvena i tehnološka politika Republike Hrvatske 2006. – 2010., Vlada Republike Hrvatske će u narednom razdoblju donijeti i detaljan akcijski plan, koji je preduvjet za uspješnu provedbu usvojene politike.

Također, u srpnju 2006. godine usvojene su Smjernice za poticanje inovacijskog tehnološkog sustava, koje određuju temeljna načela i plan financijskih sredstava za daljnju provedbu HITRA programa, a kojim se ukidaju dosadašnji izvedbeni dokumenti za provedbu ovog programa.

Počevši od 2002. godine pokrenut je proces čiji je cilj uvođenje novog pristupa obrazovanju na načelu cjeloživotnog učenja. Sukladno tome, osnovano je Povjerenstvo za obrazovanje odraslih Vlade Republike Hrvatske, koje je 2004. godine izradilo Strategiju obrazovanja odraslih. Uz Strategiju je usvojen i Akcijski plan obrazovanja odraslih za 2005. godinu. Nadalje, Vlada Republike Hrvatske osnovala je Odbor za obrazovanje odraslih, u koji su uključeni i predstavnici socijalnih partnera (poslodavaca i sindikata). U svibnju 2006. godine Uredbom Vlade Republike Hrvatske osnovana je Agencija za obrazovanje odraslih (NN 59/06). U tijeku je donošenje Zakona o obrazovanju odraslih, koje se očekuje do kraja 2006. godine.

Glavni nositelji inovacijske politike u Republici Hrvatskoj su Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, te Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva. Dok Ministarstvo

znanosti, obrazovanja i športa koordinira HITRA program i ostale aktivnosti vezane uz suradnju znanosti i gospodarstva te komercijalnu primjenu rezultata istraživanja, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva podupire komplementarne aktivnosti kao što su: inovacijski *clusteri*, regionalne razvojne agencije i razvoj tehnoloških sposobnosti poduzeća.

Institucije odgovorne za provedbu inovacijske politike koje su u sustavu potpore Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa jesu: Tehnološko vijeće Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, Poslovno-inovacijski centar Hrvatske (BICRO) i Hrvatski institut za tehnologiju.

Republika Hrvatska planira osnovati Inovacijski relejni centar u sklopu Hrvatske gospodarske komore tijekom 2007. godine

III. b. Instrumenti poduzetništva i industrijske politike

- **Sudjelovanje u programima Zajednice**

Stupanjem na snagu Zakona o potvrđivanju Okvirnog sporazuma između Republike Hrvatske i Europske zajednice o općim načelima sudjelovanja Republike Hrvatske u programima Zajednice (NN-MU, 6/05) u srpnju 2005. godine, Republika Hrvatska je započela proces formalnog uključivanja u osam programa Zajednice koje je Vlada Republike Hrvatske na sjednici 10. ožujka 2005. godine odredila kao prioritetne. Radi se o Šestom Okvirnom programu za istraživanje i razvoj, Inteligentna energija u Europi, Carine 2007, Porezi 2007, Jednakost spolova, Poticajne mjere na području nezaposlenosti, Marco Polo, IDA-bc.

Republika Hrvatska je potpisnica šest individualnih memoranduma o razumijevanju za sudjelovanje u prioritetnim programima Europske zajednice, a ubrzo se očekuje i potpisivanje ostala dva memoranduma.

Vlastito financiranje sudjelovanja Republike Hrvatske u programima Zajednice je djelomično osigurano kroz program PHARE za 2005. godinu i PHARE za 2006. godinu te kroz državni proračun. Na osnovu novog iskaza interesa tijela državne uprave za sudjelovanje u programima Zajednice u 2007. godini i utvrđenih novih prioritetnih programa od strane Vlade Republike Hrvatske financiranje će biti djelomično osigurano i kroz program IPA za 2007. godinu.

Republika Hrvatska nije uključena u Višegodišnji program za malo i srednje poduzetništvo (MAP 2001-2006), ali ima status promatrača i sudjeluje u radu Upravljačkog odbora programa za malo i srednje poduzetništvo. Potpisivanje Memoranduma o razumijevanju za uključivanje Republike Hrvatske u Program za konkurentnost i inovaciju (CIP) očekuje se tijekom 2007. godine. Radi osiguranja uvjeta za što uspješnije uključivanje u navedeni program u tijeku je osposobljavanje kadrova i institucija koje će aktivno sudjelovati u njegovoj provedbi. Dodatno, Vlada Republike Hrvatske je u lipnju 2006. godine ustrojila Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske unije (SDURF). SDURF je zadužen je za sveukupnu koordinaciju fondova EU otvorenih Republici Hrvatskoj. Upravo uloga SDURF-a kao sveukupnog koordinatora fondova EU u Republici Hrvatskoj, osigurat će se efikasno i pravovremeno uključivanje Republike Hrvatske u prioritetne programe Zajednice.

Sukladno tome, do kraja 2007. godine uspostaviti će se odgovarajuća struktura za koordinaciju sve tri komponente CIP programa na načelima transparentnosti i otvorenosti, kako s tijelima državne uprave, tako i sa svim potencijalnim korisnicima CIP programa. Ministarstvo

gospodarstva rada i poduzetništva bit će glavni nositelj aktivnosti i glavni koordinator CIP programa u inicijalnoj fazi formalnog uključivanja Republike Hrvatske u CIP program.

- **Bankarstvo i financije**

Dinamika i kvaliteta razvoja malog i srednjeg poduzetništva u velikoj mjeri ovisi o izvorima financiranja poduzetničkih projekata, a klasični instrumenti financiranja poput bankovnih kredita ne odgovaraju uvijek potrebama malog i srednjeg poduzetništva, osobito inovativnim poduzetnicima. Stoga je potrebno putem posebnih programa i institucija osigurati i druge instrumente za financiranje takvih poduzetničkih pothvata. Tijekom 2005. i 2006. godine učinjeni su bitni pomaci u svrhu ostvarivanja tih ciljeva, prvenstveno kroz Program jačanja malog i srednjeg poduzetništva Hrvatske banke za obnovu i razvitak (HBOR) čije je praćenje osigurano i od strane poslovnih banaka te aktivnijom ulogom štedno-kreditnih zadruga, posebno obrtničkih, koje imaju sve značajniju ulogu u kreditiranju obrtnika. U razdoblju od 2007. do 2009. godine radit će se na razvoju tržišta kapitala i instrumentima kojima će se poboljšati pristup poduzetnika financijskim resursima, kao što je jačanje fondova rizičnog kapitala i osiguranje jamstvenih fondova za malo gospodarstvo. Osnivanja „*seed*” i „*venture capitala*” te organiziranje mreže „poslovnih anđela” ima za cilj mobilizaciju kapitala kroz podizanje razine svijesti o važnosti ulaganja u vlasničku glavnicu, spajanje poduzetnika i poslovnih anđela, udruživanje sredstava za financiranje velikih projekata i sl. Isto tako, jačanjem uloge Hrvatske agencije za malo gospodarstvo (HAMAG) znatnije će se povećati broj i iznos garancija u odnosu na prethodne godine.

- **Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća 2000/35/EZ o borbi protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama**

Pitanja u vezi s problematikom borbe protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama te zaštita prava vjerovnika u slučaju kada dužnik zakasni s ispunjenjem obveze u Republici Hrvatskoj uređuju slijedeći zakoni: Zakon o obveznim odnosima (NN 35/05), Zakon o kamatama (NN 94/04), Ovršni zakon (NN 57/96, 29/99, 173/03, 194/03, 151/04, 88/05). Navedeni propisi u najvećoj su mjeri usklađeni sa zahtjevima iz Direktive Europskog parlamenta i Vijeća 2000/35/EZ o borbi protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama. Tako je Zakon o obveznim odnosima, kao temeljni propis kojim su uređene osnove obveznih odnosa, u potpunosti usklađen s materijalno pravnim odredbama Direktive, s tim da će se odredbe o načinu određivanja visine stope zatezne kamate početi primjenjivati od 1. siječnja 2008. godine.

Također, hrvatskim zakonodavstvom preuzeta je većina ostalih odredbi spomenute Direktive, osim odredbi koje se odnose na mogućnost da subjekti koji službeno predstavljaju malo i srednje poduzetništvo poduzimaju odgovarajuće mjere pred nacionalnim sudovima ili upravnim tijelima u postupcima radi zaštite od diskriminacijskih ugovornih klauzula (članak 3.5. Direktive). Spomenuto pitanje subjekata ovlaštenih za predstavljanje interesa malih i srednjih poduzetnika pred sudovima ili upravnim tijelima riješit će se odgovarajućim zakonodavnim promjenama prije pristupanja Republike Hrvatske u EU. Međutim, već prema postojećem zakonodavstvu postoje određeni instrumenti izvansudske zaštite, primjerice takvu zaštitu pružaju Gospodarska komora (HGK) preko Suda časti koji odlučuje o povredama dobrih poslovnih običaja u obavljanju gospodarskih djelatnosti i prometa robe i usluga i Hrvatska obrtnička komora (HOK) preko Suda časti, koji u zaštiti digniteta hrvatskog obrta i potrošača, između ostalog, sudi članicama HOK-a radi povrede dobrih poslovnih običaja u obavljanju obrta, odlučuje o neizvršavanju obveza članova, povredama statuta i drugih akata Komore, itd.

Isto tako, potpuna usklađenost nije osigurana s odredbom kojom se određuje krajnji rok od 90 dana za donošenje rješenja o ovrsi (članak 5. Direktive). Budući da je u hrvatskom Ovršnom zakonu propisana hitnost postupanja, a ne precizni rokovi za donošenje rješenja o ovrsi, u praksi je već osigurana provedba spomenute odredbe Direktive čak i znatno prije isteka spomenutog roka od 90 dana. Odredba članka 5. Direktive ugradit će se kroz predstojeće izmjene Ovršnog zakona tijekom 2007. godine.

Usporedni prikaz Zakona o obveznim odnosima (NN 35/05), kojim su preuzete odredbe Direktive Europskog parlamenta i Vijeća 2000/35/EZ o borbi protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama, nalazi se u Prilogu i čini sastavni dio ovog pregovaračkog stajališta.

III. c. Sektorske politike

- **Turizam**

Turizam je jedan od najvažnijih gospodarskih sektora u Republici Hrvatskoj koji, izravno i neizravno značajno pridonosi rastu BDP-a (udio u BDP-u iznosio je 19,4% u 2005.g.), povećanju zaposlenosti te utječe na rast i razvoj drugih gospodarskih sektora.

Strateški ciljevi i smjernice razvoja ukupnog hrvatskog turizma sadržane su u Strategiji razvoja hrvatskog turizma od 2003. do 2010. godine čije je polazište razvoj cjelovite turističke ponude Republike Hrvatske. Drugim riječima, Strategija promovira komplementarnost turističkih potencijala jadranske obale i kontinentalnih krajeva kao i bogatstvo i raznovrsnost kulturno povijesne baštine. Sukladno tom opredjeljenju definirani su osnovni strateški ciljevi daljnjeg razvoja hrvatskog turizma: sveukupno povećanje ukupne kvalitete na načelima održivog razvoja, osiguranje zaštite i racionalne uporabe zemljišta, očuvanje i zaštita drugih turističkih resursa i okoliša, obnova, modernizacija i podizanje razine usluga u postojećoj turističkoj ponudi, razvitak novih konkurentnih turističkih proizvoda (wellness, golf, kulturni turizam itd.). Radi povećanja kvalitete i raznovrsnosti nacionalne turističke ponude Republika Hrvatska poduzima aktivnosti na okončanju procesa privatizacije hotelsko-turističkih društava, a jedan od ciljeva tog procesa je i restrukturiranje tog dijela turističke ponude uz uključivanje inozemnih ulagača i najpoznatijih brandova u području turizma. S druge strane, poduzimaju se aktivnosti kojima je cilj unaprijediti postojeću turističku ponudu razvojem malog i srednjeg poduzetništva u sektoru turizma, a mjere za ostvarivanje navedenog cilja su poticajni kreditni programi usmjereni na izgradnju novih, posebice malih obiteljskih hotela i drugih objekata odnosno dodatnih turističkih sadržaja. Među tim programima ističu se Program kreditiranja malog obiteljskog poduzetništva u turizmu „Poticaj za uspjeh“ i Projekt „Razvoj turizma u malom gospodarstvu“.

Obavljanje turističke djelatnosti zakonski uređuju slijedeći propisi: Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma (NN 30/94), Zakon o boravišnoj pristojbi (NN 35/95 - pročišćeni tekst, 42/95, 52/95, 64/00 i 42/05), Zakon o ugostiteljskoj djelatnosti (NN 49/03 - pročišćeni tekst, 117/03 i 42/05) i Zakon o turističkoj djelatnosti (NN 8/96, 19/96, 76/98 i 76/99).

Državno tijelo nadležno za provođenje razvojne i tržišne politike u sektoru turizma je Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka, dok je Hrvatska turistička zajednica (HTZ) turistička organizacija zadužena za promicanje interesa hrvatskog turizma u zemlji i inozemstvu koja se financira iz vlastitih prihoda koje ostvaruje kroz boravišnu pristojbu i članarine, te jednim dijelom i iz državnog proračuna.

- **Drvena industrija**

Republika Hrvatska raspolaže s velikim šumskim bogatstvom (šume pokrivaju približno 43% kopna) pa se na tom bogatstvu razvila industrijska prerada drva. Polazeći od značaja tog sektora (1.3% BDP-a, 29 000 zaposlenika, 4 116 obrtnika i oko 450 trgovačkih društava), Vlada Republike Hrvatske donijela je Nacionalnu šumarsku politiku i strategiju (NN120/03) i Strategiju razvoja industrijske prerade drva i papira (NN140/04). Osnove strategije razvoja industrijske prerade drva i papira su mjere i instrumenti kojima se potiče konkurentnost ove industrije, osobito kada se radi o ulaganjima u nove tehnologije i razvoju novih proizvoda, usvajanje novih znanja i iskustava, povećanju kvaliteta, uvođenju novih brandova, itd.

Konkretizacija spomenutih strateških ciljeva sadržana je u Operativnom programu razvoja industrijske prerade drva Republike Hrvatska, koji je donesen u srpnju 2006. godine, a kojim su, između ostalog predviđene i financijske potpore za istraživanje i razvoj, zaštitu okoliša i potporu razvoja malog i srednjeg poduzetništva u ovoj industriji te mjere poticanja udruživanja proizvođača u *cluster*. Svrha spomenutih mjera je višestruko povećati vrijednost drvene sirovine kroz proizvode visokog stupnja finalizacije i kvalitete, dizajna i prepoznatljivosti, odnosno znatno povećanje konkurentnosti drvnog sektora. Očekuje se da će provedbom spomenutih mjera industrijska prerada drva postati ekonomski uspješnija i profitabilnija industrija s uravnoteženim i održivim razvojem, sposobna pratiti globalne trendove i standarde u ovom sektoru.

U cilju pune realizacije spomenutih strateških dokumenata u narednom razdoblju usvojiti će se i Nacionalna strategija dizajna, Tehnološka platforma industrija baziranih na šumarstvu, Zakon o industrijskoj preradi drva i papira, i drugi zakonski i podzakonski akti.

Nadležno tijelo odgovorno za definiranje i provedbu politike je Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva.

- **Tekstilna industrija i industrija kože i obuće, kemijska industrija i industrija auto dijelova**

Značajan udio u BDP-u, u ukupnoj zaposlenosti i broju poduzetnika imaju tekstilna industrija i industrija kože i obuće (1% BDP-a, 33 000 zaposlenika, 763 poduzetnika), kemijska industrija - proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda i proizvodnja proizvoda od gume i plastike (1.8% BDP-a, 19 100 zaposlenika, 808 poduzetnika), industrija auto dijelova (7.085 zaposlenika, 63 poduzetnika). Zajednička značajka svih tih industrija je da se radi o privatiziranom sektoru gospodarstva, pretežito radno intenzivnoj industriji koja osigurava zaposlenost i gospodarsku aktivnost na cijelom teritoriju Republike Hrvatske i osobito u krajevima u kojima je razina zaposlenosti ispod prosjeka zemlje. Spomenute industrije izložene su jakim globalnim konkurentskim pritiscima, osobito iz zemalja izvan EU, te stoga zahtijevaju stalne prilagodbe i restrukturiranje kako bi se uspješno nosile i odgovorile na prijetnje koje nosi globalno okruženje. S druge strane, razdoblje do stjecanja članstva u EU potrebno je iskoristiti za povećanje produktivnosti i efikasnosti tih industrija, što je uvjet za njihovo uspješno uključivanje u europsko industrijsko okruženje i korištenje pogodnosti koje donosi članstvo Republike Hrvatske u EU. Stoga će se instrumentarij mjera koja će sadržavati Strategija industrijske politike Republike Hrvatske ili pojedinačne strategije za određene sektore (Strategija razvoja tekstilne i odjevne industrije u Republici Hrvatskoj) u prvom redu prilagoditi spomenutim potrebama. Pritom, kao temelj za primjenu «*tailor made*» pristupa pripremit će se detaljna analiza stanja konkurentnosti u svakom od spomenutih industrijskih sektora (*competitiveness assessment*) polazeći od specifičnosti tih sektora - njihovom udjelu u

BDP-u, novostvorenoj vrijednosti, broju i udjelu u zaposlenosti, broju i veličini poduzetnika, međunarodnoj konkurentnosti i prisutnosti tih industrija na tržištima drugih zemalja, te učincima drugih unutarnjih i vanjskih čimbenika na te industrije.

Nadležno tijelo odgovorno za predlaganje i provedbu politike u navedenim sektorima je Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva.

- **Građevinarstvo**

Sektor građevinarstva u Republici Hrvatskoj ima važnu ulogu u sveukupnom gospodarstvu, što je razvidno iz njegovog udjela koji čini u ukupnom BDP-u (5.4% u 2005.g.) i zaposlenosti (11.3% u 2005.g.). U ostvarenim investicijama ističe se izgradnja infrastrukturnih objekata poglavito prometna infrastruktura, te stambena izgradnja koja je pojačana uslijed zahtjeva tržišta, a na što također utječe i provođenje programa stambeno-poticajne stanogradnje.

Intenzivna i snažna građevinska aktivnost, kako u privatnom tako i u javnom sektoru, osobito kada se radi o izgradnji infrastrukture, pozitivno je utjecala na rast i stanje u ostalim sektorima prerađivačke industrije vezanim za građevinarstvo (proizvodnja cementa, opeke, građevinske stolarije, itd.), a kako se radi o radno intenzivnoj industriji, tako je konjunktura u ovom sektoru doprinijela ukupnoj smanjenju stope nezaposlenosti u Republici Hrvatskoj. Istovremeno, radi se o sektoru u kojem je potrebno radi zaštite korisnika od nesigurne gradnje, osiguranja jednakih tržišnih uvjeta za rast i razvoj svih poduzetnika i radi povećanja kvalitete, osnažiti i unaprijediti regulatorne uvjete za obavljanje te djelatnosti. Stoga je nadležno ministarstvo prioritet dalo uspostavi i donošenju propisa kojima će se to i ostvariti (*better regulation*), što rezultira kontinuiranom dogradnjom postojećeg institucionalnog okvira, a osobito nedavno donesenim Pravilnikom o uvjetima i mjerilima za davanje suglasnosti za započinjanje obavljanja djelatnosti građenja (NN 89/06 i 90/06-ispravak).

Struktura građevinskih tvrtki prema vlasništvu pokazuje da se radi o visoko privatiziranom sektoru (96,2% je u potpuno privatnom vlasništvu). Prema broju zaposlenih prevladavaju mali poduzetnici, tako da oni s manje od 10 zaposlenih čine 46% od ukupnog broja aktivnih poduzetnika, dok je registrirano svega 17 trgovačkih društava koji imaju više od 500 zaposlenih.

Nadležno tijelo za predlaganje i provedbu politike graditeljstva je Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva. Temeljni zakonski propis koji uređuje ovo područje je: Zakon o gradnji (NN 175/03, 100/04), kojim se uređuje građenje te obavljanje poslova projektiranja i građenja. Kod provođenja postupka javne nabave za ustupanje radova, kvalifikacija ponuditelja-izvođača provodi se za svaki pojedinačni natječaj na temelju Zakona o javnoj nabavi (NN 117/01, 92/05) koji je u nadležnosti Ureda za javnu nabavu.

- **Čelik, metali i ostali materijali**

Proizvodnja metala i proizvoda od metala, unutar kojeg se nalazi i proizvodnja čelika ima dugu tradiciju u Republici Hrvatskoj, udio ovog sektora u BDP-u iznosi 1.5%, u tom sektoru zaposleno je 27 000 radnika. Najznačajniji proizvođači u sektoru su Željezara Split, Valjaonica cijevi Sisak i Tvornica lakih metala Šibenik.

Spomenuta industrija je najvećim dijelom dio naslijeđene industrijske strukture iz bivšeg gospodarskog sustava odnosno politike razvoja koja se temeljila na zatvorenosti tržišta i supstituciji uvoza. Tradicionalno se ta industrija naslanjala na tržište bivše države, a izvoz je bio potican različitim mjerama neekonomske prirode. Dodatno, ta industrija pretrpjela je i velike ratne štete, obustave proizvodnje tijekom Domovinskog rata te gubitke proizašle iz specifične ratne i poratne situacije u kojoj su ekonomski kriteriji poslovanja stavljeni u drugi plan u odnosu na socijalne i političke, a zbog čega je došlo do kašnjenja u provedbi procesa restrukturiranja i privatizacije. To se osobito odnosi na Željezaru Split, Valjaonicu cijevi Sisak i Tvornicu lakih metala Šibenik, koji su bili nositelji ekonomskog rasta i razvoja regija u kojima su smješteni, a koje su posebno bile pogođene ratnim događanjima.

Metalna industrija Republike Hrvatske, osobito proizvodnja željeza i čelika zahtjeva sveobuhvatno ekonomsko restrukturiranje, budući da se radi o još uvijek neprivatiziranom sektoru industrije, Vlada Republike Hrvatske odlučila se za istodobnu provedbu procesa privatizacije i restrukturiranja. Proces privatizacije započet je za obje željezare raspisivanjem javnog međunarodnog natječaja za njihovu prodaju, polazeći od uvjeta iz Protokola 2 SSP-a, te se stoga, od sudionika natječaja očekuju ponude i poslovni planovi koji će jamčiti da se nakon privatizacije osigura ekonomska i tržišna održivost ovih subjekata i poveća njihova konkurentnost. Započeti proces privatizacije Valjaonice cijevi Sisak i Željezare Split sastavni je dio Nacionalnog programa restrukturiranja te se okončanje oba procesa, privatizacije i restrukturiranja, očekuje u prvom tromjesečju 2007. godine.

Izrada Nacionalnog programa restrukturiranja industrije čelika i njegova provedba u nadležnosti je Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva, a proces se odvija pod nadzorom Povjerenstva za izradu Nacionalnog programa restrukturiranja industrije čelika koji je osnovala Vlada Republike Hrvatske.

Spomenuta problematika predmet je pregovora unutar Poglavlja 8. „Politika tržišnog natjecanja“.

- **Brodogradnja**

Sektor brodogradnje jedan je od najznačajnijih industrijska sektora Republike Hrvatske kako po udjelu u zaposlenosti (2.5%), udjelu u BDP-u (1,4%) i izvozu (12 do 15%), a s obzirom na veličinu i kompleksnost gradnje brodova značajan dio hrvatske industrije, osobito malih i srednjih poduzetnika, kooperantskim ugovorima i poslovima izravno je ovisan o ovom sektoru. Brodogradnja ima vrlo izraženu regionalno obilježje, budući da je proizvodnja brodova koncentrirana duž jadranske obale, odnosno sva su velika brodogradilišta gotovo ravnomjerno raspoređena od krajnjeg sjevera do krajnjeg juga Jadrana. Stoga je ova industrija značajan izvor zapošljavanja u ovoj regiji, osobito u onim njenim županijama u kojima je stopa nezaposlenosti iznad hrvatskog prosjeka. Radi se o pet velikih brodogradilišta, i to: Brodograđevna industrija 3. maj d.d. Rijeka, Brodogradilište Kraljevica d.d. Kraljevica, Brodosplit d.d. Split, Brodotrogir d.d. Trogir i Uljanik d.d. Pula.

Radi cikličnih promjena uvjeta na svjetskom tržištu brodova, ratnih zbivanja koja su imala negativan utjecaj na cijelo hrvatsko gospodarstvo, a osobito na brodogradnju, ali i zbog vlastitih slabosti kao što su tehnološko zaostajanje, niska produktivnost, nepovoljna kadrovska struktura i nedovoljno osiguranje od negativnog utjecaja promjene cijena sirovina na svjetskom tržištu, većina spomenutih brodogradilišta nalazi se u financijskim problemima, odnosno problemima nelikvidnosti i smatraju se brodogradilištima u teškoćama, što nužno zahtjeva njihovo restrukturiranje.

S ciljem stvaranja uvjeta za oporavak i poslovanje na tržišnim osnovama u srednjoročnom razdoblju, Vlada Republike Hrvatske odlučila se za pokretanje niza aktivnosti čiji je cilj restrukturirati i privatizirati spomenuta brodogradilišta, koja se za sada nalaze u državnom vlasništvu. Tako je u prosincu 2005. godine donesena Odluka o osnivanju Povjerenstva za izradu Prijedloga nacionalnog programa restrukturiranja hrvatske brodogradnje s ciljem izrade Nacionalnog programa restrukturiranja hrvatske brodogradnje. U cilju realizacije postavljene zadaće, Povjerenstvo je 24. veljače 2006. godine definiralo i prihvatilo Strateške smjernice daljnjeg razvitka hrvatske brodogradnje, a usporedno s tim izabran je i nezavisni konzultantski konzorcij (HVB – Global Shiping), koji je krajem rujna 2006. godine izradio sveobuhvatnu analizu stanja hrvatske brodogradnje te dao svoje viđenje rješavanja problema u ovom sektoru. Temeljem te analize i danih prijedloga, u narednom razdoblju Vlada Republike Hrvatske usvojiti će Nacionalni program restrukturiranja i pojedinačne planove restrukturiranja svakog brodogradilišta posebno.

Mjere i aktivnosti u okviru restrukturiranja hrvatske brodogradnje bit će usmjerene na cjelovito financijsko, tehnološko, odnosno ukupno ekonomsko restrukturiranje s ciljem značajnog unapređenja proizvodnosti, efikasnosti i boljeg upravljanja resursima.

U okviru spomenutog osnovnog cilja restrukturiranja hrvatske brodogradnje, mjere će biti usmjerene, osobito u pravcu: povećanja konkurentnosti kroz racionalizaciju poslovanja, uključujući i outsourcing, te ostalih operativnih mjera koje trebaju voditi ka efikasnom i održivom poslovanju; modernizaciji proizvodnje (ulaganja u tehnološku obnovu i informatičku podršku), povećanja proizvodnosti i efikasnosti poslovanja na razinu koja omogućava samostalno i uspješno djelovanje na svjetskom tržištu na konkurentnim načelima; povećanja fleksibilnosti u poslovanju kroz prilagodbu proizvodnog programa zahtjevima tržišta i otvaranja novih tržišta, povećanja kvalitete managementa i poboljšanja u upravljanju proizvodnim procesima; povećanja odgovornosti managementa i nadležnih nadzornih odbora brodogradilišta, kao i aktivna uloga resornog ministarstva u nadzoru poslovnih odluka brodogradilišta i cjelokupnog ispunjenja navedenog cilja restrukturiranja brodogradnje; povećanje razine inovativnosti i ulaganja u razvoj proizvoda (u skladu s Programom LeaderShip 2015, a što uključuje i sudjelovanje u projektima istraživanja i razvoja EU, pri čemu je moguće koristiti sredstva državne pomoći i odgovarajućih fondova EU-a); osiguranje optimalne zaposlenosti i strukture zaposlenih nužne za odvijanje proizvodnih procesa, vodeći računa da se ne ugrozi uspješno djelovanje brodogradilišta na tržištu.

Postizanjem navedenih ciljeva, hrvatska brodogradnja našla bi se u položaju iz kojeg bi mogla osigurati uvjete za osiguranje uspješnog poslovanja u budućnosti bez značajne državne pomoći, osim one koja je u skladu s propisima na EU tržištu. Uspješnost ozdravljenja brodograđevne djelatnosti znatno će pridonijeti regionalnoj i socijalnoj stabilnosti, a što će se zbog njezinog značaja pozitivno odraziti na cjelokupno gospodarstvo zemlje.

U 2006. godini intenziviran je rad na izradi Nacionalnog programa restrukturiranja, što uključuje i izradu, a potom i prihvaćanje pojedinačnih planova restrukturiranja svakog brodogradilišta, te se očekuje njihovo usvajanje u narednih šest mjeseci. Sastavni dio tih planova bit će i planovi privatizacije, dok će se privatizacija brodogradilišta Uljanik d.d. Pula pokrenuti krajem 2006. godine.

Nadležno tijelo za sektor brodogradnje je Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva.

Problematika restrukturiranja hrvatske brodogradnje s aspekta državnih potpora predmet je pregovora unutar Poglavlja 8. „Politika tržišnog natjecanja“.

